

עדה, גילי ופרוייקה

גילית שיש לי מישפחה, ונולדו לי נכדים...

שמצליח לעשות את העבודה ולמכור מוצרים. יבורך.

ויש כמובן גם ארצות שבלי אחווים שמשלמים לסוכן מקומי המתחלק בכסף עם מישוה בשלטון. איי אפשר לעשות עסקים. כל מי שמוכר במדינות האלה יודע את החוקים ועובד לפיהם — אמריקאים, בריטים, צרפתים, כולם.

עכשיו, כשהבנת את ההבדל בין יצואן ביטחוני ויבואן ביטחוני לבין סוחר-ינשק, אני רוצה לשאול אם יש סוחר-ינשק ישראליים.

כן, יש ישראלים שמתרוצצים בעולם, הונים בארץ אחת ומוכרים לארץ אחרת. לזה, אנב, לא צריך אישור ממדינת ישראל. אם נכון מה שפורסם על אברהם כרעם, הוא לא היה צריך שום אישור מהמדינה.

הבה נעזוב רגע נשק ונדבר על בני-אדם. מה דעתך על פרשת אברהם כרעם?

זו פרשה עגומה מאוד. ברעם הוא קצין מעולה וחבר. כואב הלב שאיש כמוהו מסתבך. אם יסתבר שהוא עשה את מה שמייחסים לו, זה ברור שלמדינה אין קשר לכך. אבל עד שיסתבר סופית מה קרה בדיוק, אני לא חושב שהמדינה היתה צריכה להתנער ממנו כמו שעשתה. כל עוד לא הוכחה אשמתו, הוא זכאי לכל הגיבוי והסיוע שהמדינה יכולה וחייבת לתת לאזרח שלה. הדרך שבה הוכרו מייד על ניתוק קשרים, היא דרך המשאירה טעם מר מאוד.

ביום שברעם נתפס בברמודה הודיעו על כך בחדשות, ומייד לאחר החדשות התברר קרייז

ישראל יש אינטרסים מאוד חיוניים בדרום אפריקה. יש שם קהילה יהודית מאוד גדולה וחמה, יש אינטרסים כלכליים.

אבל יש גם אפרטהייד. כן, יש אפרטהייד ואנחנו לא משלמים או מסכימים עם האפרטהייד. אבל גם כאן צריך להיות עיקבי. כל השנים אנחנו צועקים למדינות העולם שהן צריכות לקיים איתנו קשרים בלי קשר לנושאייהפנים שלנו, שאינם מענייניו של אף אחד. איי אפשר לשנות את רענתנו כשזה מגיע לארץ אחרת.

אבל כל זה אני מספר לך כדי להגיע בסופו של דבר לשורה האחרונה והיא, שלפי דעתי צריכה להיות לנו מיגבלה מוסרית לגבי דרום-אפריקה.

ואיפה תשים את המיגבלה המור

סרית הזאת? דרום-אפריקה, כמו כל מדינה אחרת בעולם, זכאית לרכוש אמצעים להגנתה — טנקים, מטוסים, מכ"מים. ואני חושב שאם למדינת ישראל תהיה אפשרות למכור להם ציוד כזה, היא צריכה למכור.

ומה לא למכור? לא הייתי רוצה שנמכור לדרום-אפריקה אמצעים מהסוג שמשמש בפירוש לריכוזי המונים, לפיזור הפגנות, לטיפול במחחרות, וזאת מתוך החשש שהאמצעים ינוצלו באופן ישיר נגד השחורים ובוז לא הייתי רוצה שתהיה לנו יד.

רובה יכול לשמש גם להגנה וגם לריכוזי מרידה ופיזור הפגנה.

אני מדבר על עיקרון, אפשר לשים את המחסום איפה שרוצים.

הבה נדבר על עוד אפשרות להסתבכות בעניין מכירת נשק. האם מותר לנו למכור נשק למדינה שתוכל לנצל אותו נגד מדינה ידידותית לנו?

יש לי תשובה על זה, מנסיון אישי ממש. היתה אפשרות למכור נשק למדינה שהיא אויבת של מדינה מאוד ידידותית לנו. פנית אל האיש המוסמך במדינה הידידותית ושאלתי אותו מה יקרה אם נמכור אמצעי-לחימה גם להם וגם למדינה שנחשבת להם אויב. האיש ענה, ללא היסוס, שאם הרברים שישראל רוצה למכור למדינה היא הם דברים שאפשר למצוא גם במקומות אחרים, אין לו התנגדות. הוא הבין שאם אנחנו לא נמכור להם, ימכרו להם אחרים.

מה שמטריד אותי זה למה בכלל צריך אנשים פרטיים שתפקידם לייצא את הנשק שלנו לארצות אחרות, או לייבא נשק מארצות שמייצאות לישראל. מדוע הגורמים המוסמכים בארץ אינם יכולים להתקשר לגורמים המוסמכים בחו"ל ולגמור ביניהם את העסקה. בלי כל עמלות-הענק, שבסופו של דבר עולות למישהו.

יש נציגויות רבות של התעשייה הצבאית בחו"ל, ויש משרדים גדולים מאוד שקיבלו בלעדיות מהתעשייה הצבאית למכור את מוצריהם בחו"ל, כמו למשל חברת אייזנברג, או ישרקס. אלה הן חברות שיש להן קשרים טובים מאוד במדינות מסוימות וכן מערכת-מכירות ענפה וברור שבלעדיות התעשייה הצבאית לא היתה מצליחה למכור כמויות כל-כך גדולות.

יש כמובן ארצות שכאמת מעדיפות את הפניה הישירה, וכשהן רוצות משהו הן יודעות איך להתקשר. אבל יש מקומות שרק דרך עבודתו שיכונה גדולה, הסכרה, התרוצצות ועבודה קשה אתה משכנע את מי שקובע לקנות את המוצרים שלך ולא של המתחרה שלך. וכל גוף או אדם

ולזה אין קונטציה שלילית, כמו שיש לסוחר-ינשק?

נכון, ובצדק. אסור לנו לשכוח לרגע אחד שאיי-אפשר לקיים את התעשייה הצבאית שלנו כאן בלי יצוא לארצות אחרות. אם התעשייה

„לא הייתי רוצה שנמכור לדרום-אפריקה אמצעים לריכוזי המונים, פיזור הפגנות ופיזור במחחרות“

הצבאית תייצר רק עבור צה"ל, היא לא תוכל להתקיים לאורך זמן והצבא ישלם הון בשביל כל כדור. יש הברל אם הוזהקעק שמושקע בפיתוח של אמצעי-לחימה יתחלק ל-200 כפירים שמדינת ישראל צריכה, או ל-600 כפירים שמתוכם נצליח למכור 400 בכסף מלא. אם העובדות האלה מקובלות על כולם, ואני מאוד מקווה שאכן הן מקובלות, הרי שצריך להילחם קשה מאוד על שוק הייצוא הביטחוני, שממילא הוא מצומצם מאוד.

מדוע הוא מצומצם?

באופן גס הייתי אומר ששליש ממדינות העולם מקבלות ציוד צבאי מברית-המועצות, השליש השני מקבלות מארצות-הברית והשליש השלישי הן הארצות שעליהן נלחמות כל יצרניות-הנשק בעולם: מעצמות כמו ארצות-הברית, בריטניה, צרפת ואפילו מדינות חדשות בענף כמו ספרד, יוון, סינגפור ואחרות. אם אתה מתחיל להיות יותר מדי בררן, לא נשאר לך למי למכור.

מה זה יותר מדי בררן?

כאופן טיבעי, אתה צריך לשים לעצמך איזה שהן מיגבלות מוסריות או פוליטיות, או שתיהן ביחד. אתה לא מוכן למכור נשק לכל אחד. השוק המצומצם, שאותו ציינתי קודם, כולל גם את מדינות ערב, שלהן לא נמכור נשק מסיבות פוליטיות. ומה שנשאר זה לא הרבה.

למה הממשלה משאירה את ההחלטה למי למכור נשק ואיזה לכל סוחר-ינשק, או כמו שאתה קורא לו, יצואן ביטחוני?

זה לא נכון. אף כדור מתוצרת-ישראל לא יכול

קודם כדובר צה"ל, בתקופה הקשה של מלחמת יום-הכיפורים ואחריה. משם לקח אותה ראש-הממשלה ובין כדי שהיה לו מזכיר צבאי וכשעזב רבין נשאר מורן להיות עוזר צבאי לראש-הממשלה מנחם בגין. אחרי שבע שנות שרות בתפקיד, אחרי קמפ דייוויד והסכמי-השלום עם מצרים, לפני מלחמת-הלבנון, הוא פרש ופנה לעסקים פרטיים. בבבוקר שאחרי מסיבת-הפרדה הוא פגש את המדים. אבל אף אחד לא שחך אותו. הוא גמר להיות קצין בכיר, אבל הסתבר מהר מאוד שסלבריטי הוא נשאר. מדי פעם הוא ממלא טור בעיתון. פעם אמרו שהסתבך בעסקים עם דודו, משה פרוסמן. אבל הסתבר שלא דובים ולא יער. עוד קטע בעיתון סיפר שיש לו עסקים מסוימים עם ערבים בגדה. גם זה הסתבר כלא נכון. בזמן האחרון הולך שמו, בעיתונות, יחד עם התואר סוחר-ינשק ולאחרונה פורסם כי מייסד-הביטחון הגיש נגדו תביעה להחזיר עמלות שקיבל מחברה לנשק בבלגיה, שאותה ייצג. פרויקה שמע על התביעה מכלתו. ששמעה על כך ברדיו וטילפנה לספר לו.

נדמה לי שנעלב מהדרך בה פורסמה הידיעה בכלי-התקשורת לפני שהנתבע עצמו שמע על כך. במשך הזמן, התרגל פרויקה, כנראה, שהיא הפעם יכתבו עליו משהו לא מדוייק. הוא הפסיק להתרגש מזה. רק שכל פעם, אחרי סיפור כזה, מצלצל הטלפון בביתו והחברים המודאגים שואלים מה העניינים והוא צריך להרגיע את כולם ולהגיד שאין מקום לדאגה. הוא לא נוהג לטלפן למערכות עיתונים כדי להכחיש. מי שרוצה לדעת את האמת, צריך לבוא אליו. הלכתי לביתו כדי לשמוע מה הוא חושב על סחר בנשק. על מחסום המוסר, אם יש כזה, על האינפלציה האדירה שיש פתאום בקציני-צבא ההופכים בן-לילה לסוחר-ינשק, ועל חייו של איש שפעם היה במרכז האירועים הפוליטיים החשובים ביותר במדינה והיום הוא כבר לא.

פרוייקה, אתה סוחר-ינשק?

לא. אני לא סוחר-ינשק, אבל בגלל שאני לא נוהג להכחיש כל דבר שכתוב בעיתון, אנשים רבים חושבים שזה מה שאני עושה.

מה זה בדיוק סוחר-ינשק?

לפי מיתב הבנתי, סוחר-ינשק הוא אדם שקונה נשק במדינה אחת בזול ומוכר אותו למדינה

פרוייקה באמריקה (עם השחקן רוג'ר מור) ...הטלפונים המשיכו לצלצל...

לחימכר לשום גורם בלי אישור של ממשלת ישראל. יש רשימה מפורשת למי מותר למכור ולמי לא. התנאים הפוליטיים יכולים, כמובן, לגרום לשינויים ברשימה הזאת. אבל הרברים ברורים. מה שניסיתי להגיד זה שהמדינה לא יכולה להרשות לעצמה להיות בררנית מדי, כי אז לא יהיה לה למי למכור.

כלומר, ליצואן-הנשק אין כלל בעיה מוסרית. למי שהמדינה מאשרת למכור, הוא יכול למכור.

מבחינה תוקית כן, אבל יכול לבוא אדם ולהגיד לעצמו, אומנם למכור לדרום-אפריקה, אבל אני לא רוצה למכור להם. למדינת

אחרת ביוקר, רק מתוך מגמה לעשות את הרווח שלו, ובלי כל התחשבות מאיפה הוא קונה ולמי הוא מוכר. אבל כשאדם ברחוב הישראלי אומר על מישוה שהוא סוחר-ינשק, הוא לא מתכוון לאיש כזה.

למה הוא מתכוון?

הוא מתכוון לאנשים שמייצאים נשק מישראל למדינות אחרות או לאנשים המייבאים ממדינות אחרות נשק לישראל, ולאלה אני לא קורא סוחר-ינשק.

איך אתה קורא להם? אני קורא להם יצואן ביטחוני או יבואן ביטחוני.

„יש רשימה מפורשת למי מותר למכור אמצעי-לחימה. אף כדור אחד מתוצרת ישראל לא נמכר בלי אישור השילטונות“

צעיר של גלי-צה"ל על העניין. מרתח אותי שקרייין-פישר, שעוד לא הספיק לעשות שום דבר בחיים, כבר שפט את ברעם וכבר מעניש אותו ועשה בדיחות על חשבונו, וזה סימפטום מקובל. כל אחד שופט כאן.

נחזור למיסחר בנשק, כמה אנשים פרטיים בארץ מתעסקים בזה. כלומר כמה יצואני-ינשק, או סוחר-ינשק יש?

אני רוצה שלא תהיה טעות. את רוב הייצוא הביטחוני עושים הנציגים של התעשיות בארץ, ורק חלק קטן מהעבודה נעשית על-ידי האנשים הפרטיים, ואין לי מושג כמה כאלה יש. אני מכיר מעט מאוד, אפשר לספור אותם. מצד אצבעות יד אחת, שעשו כבר עיסקות רציניות. מצד שני, אני מכיר הרבה שמסתובבים בעולם ויש להם הרבה מאוד סיפורים, אבל למעשה עוד לא מכרו כדור אחד בחיים.

מה מושך בליכד במיקצוע שאי נשים רצים אליו. לאחרונה?

באופן תיאורטי זה עסק שיש בו הרבה כסף. אם אתה מצליח למכור טנקים ישנים של ישראל למדינה זרה, והעסקה היא בהיקף של 100 מיליון